

ระบบการศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย
(Educational System of Indonesia)

7.1 สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศที่ใหญ่ที่สุด และมีประชากรมากที่สุด ในอาเซียน ประกอบด้วยหมู่เกาะมากกว่า 3,000 เกาะ เป็นหมู่เกาะที่ใหญ่ที่สุดในโลก พื้นที่ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ใต้เส้นศูนย์สูตร มีเส้นศูนย์สูตรลากผ่านตรงกลางเกาะสุมาตรา เกาะบอร์เนียวและทางเหนือของเกาะเซลิเบส อินโดนีเซียเป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ แต่เศรษฐกิจของประเทศยังไม่ดีเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะขาดการพัฒนาเศรษฐกิจที่ดี และอินโดนีเซียเคยเป็นอาณานิคมของดัตช์มาเป็นเวลานาน ได้รับความเอกราช เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2488

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ น้ำมันปิโตรเลียม ถ่านหิน บ็อกไซต์ นิกเกิล ก๊าซธรรมชาติ ทองคำ เงิน และผลิตภัณฑ์ทางเกษตรกรรม ได้แก่ ข้าว มะพร้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ฯลฯ

อินโดนีเซียมีประชากรประมาณ 187 ล้านคน ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวมาเลย์ และจีน ภาษาที่ใช้คือ ภาษาบาฮาซา อินโดนีเซียน (Bahasa Indonesia) เป็นภาษาประจำชาติ มีภาษาที่ใช้ในภูมิภาคต่าง ๆ ประมาณกว่า 200 ภาษา และการออกเสียงแตกต่างกันไปจากภาษาอินโดนีเซีย

ประชากรของอินโดนีเซียส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 88 นอกจากนั้น นับถือศาสนาฮินดู คริสต์ พุทธ และวิญญาณนิยม เป็นกัน ชาวอินโดนีเซียที่อ่านออกเขียนได้ มีประมาณร้อยละ 72 มีนักเรียนระดับอนุบาลศึกษาร้อยละ 86 และมีมัธยมศึกษา ร้อยละ 15

เศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของอินโดนีเซียในสายตาของผู้นำของประเทศมีความสำคัญรองมาจากการเมือง และการที่อินโดนีเซียเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจจากเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรมแบบใหม่ ทำให้เศรษฐกิจของอินโดนีเซียไม่มีเสถียรภาพ เพราะยังขาดการ

จัดการที่มีประสิทธิภาพ เงินลงทุนไม่เพียงพอ ราคากลางวัตถุดิบ และปัญหาอื่น ๆ อีก
หลายประการ

ค่านเกมทรรกรรม มีข้าวเป็นพืชสำคัญ นอกจากนั้นก็มีข้าวโพด มันสำปะหลัง
ถั่วเหลือง เป็นต้น ผลผลิตทางการเกษตรเป็นผลผลิตเพื่อการยักชีพเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็น
ผลสืบเนื่องต่อจำนวนประชากรที่เพิ่มสูงขึ้นทุกปี ทำให้เกิดปัญหาทั่วไปในอินโดนีเซีย

สังคมและการเมือง

รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2488 กำหนดให้อินโดนีเซียเป็นสาธารณรัฐ
รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีลักษณะเด่น คือ นำเอาแนวความคิดที่สำคัญ ๆ ของระบบการเมือง
และปรัชญาการเมืองของอเมริกา ยุโรป จีน และญี่ปุ่น มาประมวลเป็นโครงสร้างและ
ปรัชญาของประเทศ คือ รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2488 ดังที่กล่าวมาแล้ว

โครงสร้างของระบบการปกครองใหม่มีสถาบันที่สำคัญที่สุด คือ
"สภาประชาชน" (People's Congress) ซึ่งเลียนแบบมาจากสถาบันในรัฐธรรมนูญ
ของจีนคณะชาติ สภาประชาชนประกอบด้วย สภาผู้แทน ซึ่งมาจากผู้แทนราษฎรในท้องถิ่น
ต่าง ๆ และมาจากผู้แทนของกลุ่มต่าง ๆ สภาประชาชนมีหน้าที่รับผิดชอบในการตีความ
หมายของรัฐธรรมนูญ และกำหนดนโยบายอย่างกว้าง ๆ ของประเทศ

สำหรับหลักปรัชญาที่สำคัญของอินโดนีเซีย คือ หลักปัญจศีล (Pantja Sila)
ซึ่งเป็นหลักปรัชญาของซูการ์โน ปรัชญาดังกล่าวถือเป็นปรัชญาถาวรของประเทศ
มีสาระสำคัญ ดังนี้

"เชื่อมั่นในพระเจ้าสูงสุดแห่งองค์เดียว
มวลมนุษย์แห่งอารยะและความเที่ยงธรรม
ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแห่งอินโดนีเซีย
ประชาธิปไตยซึ่งนำโดยวิจาร์ณาณอันชาญฉลาดในหมู่ผู้แทนราษฎร
ความยุติธรรมของสังคมเพื่อปวงประชาชนแห่งอินโดนีเซีย"

พรรคการเมืองของอินโดนีเซียส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินการของฝ่ายศาสนา และคณะชาตินิยม พรรคการเมืองของฝ่ายอิสลามมีกิจกรรมทางการเมืองมาโดยตลอด แต่ไม่มีบทบาทเท่าไรนัก ในขณะที่ขบวนการชาตินิยมแห่งอินโดนีเซียกลายเป็นคู่แข่งที่สำคัญของพรรคชาตินิยมของซูการ์โน ในที่สุดขบวนการชาตินิยมแห่งอินโดนีเซียก็สลายไป ต่อมาเมื่อพรรคการเมืองของขบวนการมาร์กซิสต์เกิดขึ้น 2 พรรค คือ พรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซีย (Indonesian Communist Party หรือ PKI) และพรรคโซเชลลิสต์อินโดนีเซีย (Indonesian Socialist Party หรือ PSI) และยังมีพรรคการเมืองเล็ก ๆ ที่นิยมลัทธิมาร์กซ์อีกหลายพรรค ได้แก่ พรรคสามัญชนชาตินิยมคอมมิวนิสต์ (Nationalist Communist Proletarian Party หรือ พรรค Murba) ซึ่งมีความสำคัญมากที่สุด

พรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียให้การสนับสนุนซูการ์โน และได้เพิ่มอิทธิพลเหนือซูการ์โนในเวลาต่อมา พรรคคอมมิวนิสต์อินโดนีเซียได้ทำการปฏิวัติ เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2508 แต่ไม่เป็นผล ทำให้การปกครองของซูการ์โนพบจุดจบและเกิดรัฐบาลใหม่ขึ้น โดยการนำของประธานาธิบดีซูฮาร์โต

ประธานาธิบดีเป็นผู้บริหารสูงสุดในคณะรัฐบาลของประเทศ อยู่ในตำแหน่งคราวละ 5 ปี และสามารถรับเลือกตั้งใหม่ได้ ประธานาธิบดีของอินโดนีเซียปัจจุบัน คือ นายพลซูฮาร์โต เป็นประธานาธิบดีคามรัฐธรรมนุญโดยได้รับเลือกจากสภาชั่วคราวในตอนแรกได้รักษาการตำแหน่งประธานาธิบดีในระหว่างการประชุมสภานักพิเศษ เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2510 และต่อมาได้รับแต่งตั้งเป็นประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ระหว่างการประชุมสภาครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2512

ในการบริหารประเทศ อำนาจและความรับผิดชอบจะตกอยู่ในมือของประธานาธิบดี แต่ผู้เคี่ยว โดยมิรัฐมนตรีต่าง ๆ เป็นผู้ช่วย

7.2 วิวัฒนาการของการศึกษาในประเทศอินโดนีเซีย

ในปี พ.ศ. 2473 มีประชากรชาวอินโดนีเซียที่อ่านหนังสือไม่ออกประมาณ ร้อยละ 94 ของประชากรทั้งหมด

ในปี พ.ศ. 2488 เป็นปีที่ประเทศอินโดนีเซียได้รับเอกราช รัฐบาลได้ปฏิรูป การศึกษาใหม่ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ประชากรทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างน้อยใน ระดับประถมศึกษา หลักสำคัญของการศึกษาอินโดนีเซีย คือ การพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ ให้เป็นผู้ยึดถือหลักธรรมปฏิบัติ 5 ข้อ เป็นประจำ หลักธรรมดังกล่าว คือ หลักปรัชญาคือ

ในปี พ.ศ. 2493 อินโดนีเซียได้ใช้ระบบการปกครองใหม่หลังจากที่ได้รับ เอกราชแล้ว และได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการตั้งโครงการ ศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษามัคบังคัม

ในปี พ.ศ. 2494 หลังจากได้รับเอกราชแล้ว 6 ปี ประชากรอินโดนีเซีย อ่านหนังสือออกประมาณร้อยละ 20

ในปี พ.ศ. 2503 ได้มีการสำรวจอัตราการรู้หนังสือของประชากรชาว อินโดนีเซีย ปรากฏว่า มีอัตราเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 85 มีครูทั้งสิ้นประมาณ 250,000 คน

ระบบการศึกษาของอินโดนีเซียก็คล้าย ๆ กับระบบการศึกษาของประเทศใน กลุ่มอาเซียน คือ เริ่มจากการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา ระบบการศึกษาของอินโดนีเซียแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

1. ระดับก่อนประถมศึกษา เป็นการศึกษาระดับอนุบาลใช้เวลาเรียน 2 ปี โรงเรียนในระดับนี้ส่วนใหญ่เป็นของเอกชน ซึ่งได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐบาล วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับนี้เพื่อส่งเสริมเด็กให้เจริญเติบโต และมีพัฒนาการ ที่ดี ในปี พ.ศ. 2509 มีโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา 1,814 โรง ใช้ภาษาท้องถิ่น ในการเรียนการสอน

2. ระดับประถมศึกษา การศึกษาในระดับนี้ใช้เวลา 6 ปี แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับต่ำ และระดับสูง ซึ่งใช้เวลาระดับละ 3 ปี โรงเรียนระดับนี้มีทั้งโรงเรียนของรัฐบาล โรงเรียนเอกชนที่ได้เงินช่วยเหลือจากรัฐบาล โรงเรียนเอกชนที่ดำเนินการโดยเงินทุนของตนเอง หรือโรงเรียนเอกชนที่ได้รับเงินสนับสนุนจากศาสนา

นอกจากโรงเรียนประถมศึกษาทั่ว ๆ ไปแล้วยังมีโรงเรียนประถมศึกษาสำหรับเด็กพิการ โรงเรียนประถมศึกษาสำหรับเด็กต่างชาติ โรงเรียนประถมศึกษาแบบทดลอง โรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นของชาวต่างชาติใหม่ โรงเรียนเหล่านี้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐบาลอินโดนีเซีย

ในปี พ.ศ. 2489 กระทรวงศึกษาธิการของอินโดนีเซียได้กำหนดหลักสูตรสำหรับโรงเรียนระดับประถมศึกษาทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนที่จะใช้ภาษาท้องถิ่นหรือภาษาต่างประเทศ โดยกำหนดให้ใน 2 เกรดแรก และเกรด 3 ขึ้นไปใช้ภาษาอินโดนีเซียในการเรียนการสอน ในปี พ.ศ. 2503 มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาในอินโดนีเซีย 37,673 แห่ง มีนักเรียนลงทะเบียนในปี พ.ศ. 2502 จำนวน 8,224,465 คน

3. ระดับมัธยมศึกษา การศึกษาระดับนี้เพิ่งเริ่มมีเมื่อปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ใช้เวลาเรียน 6 ปี แบ่งออกเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี การศึกษาระดับมัธยมปลายแบ่งเป็นสายสามัญ และสายอาชีพ

ในปี พ.ศ. 2502 มีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 2,401 โรงเรียน มีนักเรียนลงทะเบียน 1,064,375 คน

4. ระดับอุดมศึกษา การศึกษาระดับนี้ได้แก่ การศึกษาระดับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย โดยทั่วไปการศึกษาระดับวิทยาลัยจะเป็นการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยจะเป็นหลักสูตรปริญญาตรีและหลักสูตรสูงกว่าปริญญาตรี คือ ปริญญาโท และปริญญาเอก สถาบันการศึกษาระดับนี้มีทั้งของรัฐและเอกชน สำหรับวิทยาลัย

และมหาวิทยาลัยของรัฐทั้งหมดจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล ส่วนวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยของเอกชนบางแห่งก็ได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐบาลเช่นกัน ในปี พ.ศ.2502 มีนักศึกษาลงทะเบียน 55,555 คน

มหาวิทยาลัยในประเทศอินโดนีเซียมีอยู่ 3 แห่ง คือ

- มหาวิทยาลัยแห่งอินโดนีเซีย (University of Indonesia)

ตั้งอยู่ที่นครจาการ์ตา

- มหาวิทยาลัยกาดจาห์มาดา (Gadjah Mada University)

ตั้งอยู่ที่เมืองจอกจาการ์ตา (Djokjadarta)

- มหาวิทยาลัยปาดจาห์จาร์วัน (Padjad - Jaran State University)

ตั้งอยู่ที่เมืองบันดุง (Bandung)

รัฐบาลอินโดนีเซียได้เน้นหนักทางการศึกษาว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ ในระยะเวลาระหว่างแผนพัฒนาฉบับแรก งบประมาณสำหรับการพัฒนาประเทศของรัฐบาล 6.8% ได้ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาระบบการศึกษา ซึ่งเงินจำนวนนี้เป็นจำนวนถึงครึ่งหนึ่งของงบประมาณในส่วนของการพัฒนาสังคมทั้งหมด ระหว่างระยะเวลาของแผนพัฒนาฉบับที่ 2 10% ของงบประมาณทั้งหมดได้ถูกแบ่งให้ทางด้านการศึกษาเพื่อที่จะเพิ่มจำนวนนักเรียนและจัดให้มีโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษาในทุกส่วนของประเทศ แท้จริง ๆ แล้วค่าใช้จ่ายสำหรับการจัด การศึกษาระหว่างระยะเวลาของแผนพัฒนาฉบับที่ 2 สรุปได้เป็น 80.3% ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดของรัฐบาล

ระบบการศึกษานี้รวมทั้ง ระดับประถม 6 ปี และระดับมัธยม 6 ปี ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 2 ระดับเท่า ๆ กัน ระหว่างระดับประถมและระดับมัธยม ในการศึกษาในระดับสูง ได้ถูกจัดแบ่งออกเป็นแขนงต่าง ๆ กัน เช่น วิทยาลัยครู มหาวิทยาลัยทั่วไป และโรงเรียนช่างเทคนิคต่าง ๆ

จำนวนนักเรียนทั้งหมด 23.4 ล้านคน ที่ได้ลงทะเบียนเรียนในปี 1978/79 : 81.6% อยู่ในระดับประถม 11.5% อยู่ในระดับมัธยมศึกษา 5.5% อยู่ในระดับมัธยมปลาย และ 1.4% อยู่ในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ สำหรับแผนพัฒนาแห่งชาติฉบับที่ 3 ได้เตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับการเพิ่มขึ้น 39% ของจำนวนนักเรียน ซึ่งคิดเป็นจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 32.6 ล้านคน : 83% อยู่ในระดับประถม 8% อยู่ในระดับมัธยม 3% อยู่ในระดับมัธยมปลาย และ 2% อยู่ในระดับที่สูงกว่านี้

อัตราส่วนของการศึกษาของประชากรทุกระดับอายุในปี 1979 มีทั้งสิ้นประมาณ 72.1% ซึ่ง 97% อยู่ในระดับประถม 40% อยู่ในระดับมัธยมศึกษา และ 21.7% อยู่ในระดับมัธยมปลาย ในปี 1977 ค่าเล่าเรียนของการศึกษาเบื้องต้นได้ถูกยกเลิกไป และในอนาคตอันใกล้รัฐบาลได้ตั้งใจที่จะจัดการศึกษาในระดับประถมโดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียนให้แพร่หลายทั่วประเทศ

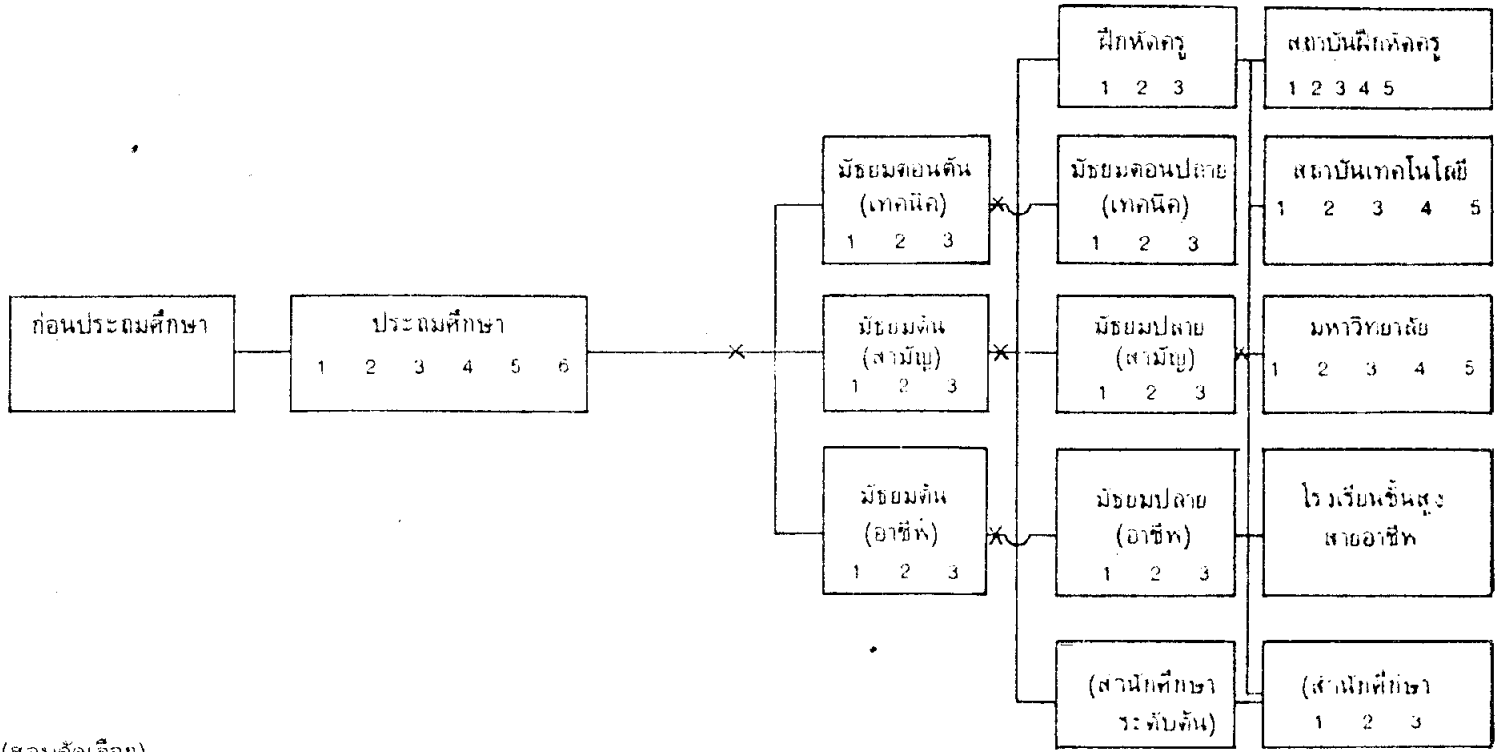
ผลจากความพยายามในการขยายการศึกษาของรัฐบาล อัตราการรู้หนังสือของประชากรชาวอินโดนีเซียได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นจำนวนมากกว่าหลายทศวรรษที่ผ่านมา จากการสำรวจสำมะโนประชากรปี 1971 อัตราประชากรในเมืองที่รู้หนังสือ มีจำนวน 79% และอัตราประชากรในชนบทที่รู้หนังสือมี 57% อัตราคนรู้หนังสือแห่งชาติได้เพิ่มขึ้นจาก 47% ในปี 1961 เป็น 61% ในปี 1971 และในระหว่างการสำรวจสำมะโนประชากรปี 1976 และในระหว่างการสำรวจสำมะโนประชากรปี 1976 ได้ชี้ให้เห็นอัตราของผู้รู้หนังสือได้เพิ่มขึ้นไปอีกประมาณ 70% ความพยายามของรัฐบาลระหว่างแผนพัฒนาฉบับที่ 2 ในการปรับปรุงระบบการศึกษา ซึ่งได้มีการก่อสร้างอาคารเรียนของโรงเรียนระดับประถมใหม่อีกจำนวน 31,000 หลัง และห้องเรียนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาอีก 15,000 ห้อง นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงโรงเรียนของรัฐและของเอกชนอีกทั้งสิ้น จำนวน 56,000 โรงเรียน และมีการก่อสร้างโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาใหม่อีก 797 โรงเรียน รวมทั้งห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์สำหรับโรงเรียนมัธยมทั้งหมด และได้มีการพิมพ์หนังสือเรียนในระดับประถม จำนวน 273 ล้านเล่ม และหนังสือห้องสมุดอีก 45 ล้านเล่ม การอบรม

และฝึกหัดครูได้รับการเน้นหนักด้วยและผลิตผู้ที่ได้ คือ เพิ่มจำนวนครูระดับประถมใหม่อีก 263,000 คน และครูระดับมัธยมต้นจำนวน 30,000 คน กำลังอยู่ในระหว่างการฝึกอบรม เช่นเดียวกับครูระดับประถมจำนวน 1,443,000 คน แผนพัฒนาฉบับที่ 3 ได้มีจุดมุ่งหมายที่จะเพิ่มจำนวนครูอีก 125,000 คน

การก่อสร้างศูนย์ฝึกอาชีพทางอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม 17 แห่งนั้นได้เริ่มดำเนินการระหว่างแผนพัฒนาฉบับที่ 2 จะสำเร็จเรียบร้อยในระหว่างแผนพัฒนาฉบับที่ 3 ศูนย์ฝึกเหล่านี้จะผลิตผู้ผ่านการฝึกได้จำนวนประมาณ 300,000 คน ภายในปี 1983 หรือประมาณ 60,000 คน ท่อไป

ระบบการศึกษาของอินโดเนเซีย

อายุมาตรฐาน	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
จำนวนปีที่เรียน	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19

X (สอบคัดเลือก)
มิได้แสดงการศึกษาออกโรงเรียน

ที่มา : Emerson, L.H.S. : Education in Indonesia, Djakarta, 1968, p.13.

7.3 ระบบการศึกษาและระบบการบริหารการศึกษา

7.3.1 ระบบการศึกษา

อินโดนีเซียเป็นประเทศที่ใหญ่ที่สุดในกลุ่มประเทศอาเซียน เคยเป็นเมืองขึ้นของประเทศเนเธอร์แลนด์ ในสมัยนั้นเนเธอร์แลนด์จัดการศึกษาโดยแบ่งเป็น 2 ระบบ ที่มีมาตรฐานการศึกษาต่างกัน คือ ระบบแรกเป็นการศึกษาสำหรับชาวยุโรป และบุตรหลานของขุนนางชาวอินโดนีเซีย ซึ่งมีจำนวนน้อย อีกระบบเป็นการศึกษาของชาวพื้นเมือง เป้าหมายของการศึกษาคือการผลิตคนระดับสูง (Social elite) เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ระบบการเมืองและเศรษฐกิจ ความรูปแบบของเนเธอร์แลนด์ ค่อม่าจึงมีนโยบายใหม่เรียกว่า นโยบายมนุษยธรรม (The Ethical Policy) เสนอให้จัดการศึกษาแก่ประชาชนพื้นเมืองให้กว้างขวางขึ้น

ในปี พ.ศ. 2489 ประเทศอินโดนีเซียได้รับเอกราช รัฐบาลโคปังกฤษ การศึกษาโดยมุ่งหวังจะให้ประชากรทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาย่างน้อยในระดับประถมศึกษา หลักสำคัญของการศึกษาอินโดนีเซีย คือ การพัฒนาพฤติกรรมของมนุษย์ ให้เป็นผู้ยึดถือหลักธรรมปฏิบัติ 5 ข้อ เป็นประจำ หลักธรรมดังกล่าวคือ หลักปัญจศีล (Pancasila)

การจัดการศึกษาของอินโดนีเซียนั้น กฎฎีกาของประธานาธิบดี (Keputusan Presiden หรือ Presidential Decree) เลขที่ 34 พ.ศ. 2515 กำหนดให้รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาและวัฒนธรรมรับผิดชอบต่อการส่งเสริม การศึกษา และการฝึกอบรมทุก ๆ ด้าน นอกจากนั้นยังกำหนดให้รับผิดชอบการส่งเสริม ความชำนาญในการฝึกอบรมในระดับอาชีวศึกษาให้แก่กำลังคนในองค์การที่ไม่ใช่ของรัฐ และให้ประชาชนและสถาบันการบริหารแห่งชาติ (LAN) รับผิดชอบการส่งเสริมการศึกษาและคารฝึกอบรมทั้งหมดแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐบาล นอกจากนี้การศึกษายังอยู่ในความ รับผิดชอบของกระทรวงศาสนา กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงเกษตร กระทรวงการคลัง และกระทรวงกิจการสังคม

การศึกษาของอินโดนีเซียจัดระบบ 6 - 3 - 3 เหมือนของประเทศไทย โดยแบ่งเป็นระดับการศึกษา ดังนี้

1. ระดับอนุบาล หรือระดับก่อนประถมศึกษา (Pre - school)
2. ระดับประถมศึกษา (Basic School - SD)
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (เซโกลาห์ เมเนงกาห์ เปอร์ตามา-SMP)
4. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (เซโกลาห์ เมเนงกาห์ อาทาส-SMA)
5. ระดับอุดมศึกษา

1. ระดับอนุบาลหรือก่อนประถมศึกษา เป็นการศึกษาสำหรับเด็กอายุ 4-6 ปี ไม่เป็นการศึกษภาคบังคับ ปกติใช้เวลาเรียน 2 ปี ภาษาพื้นเมืองเป็นภาษาที่ใช้ในการสอน วิธีการสอนของแต่ละโรงเรียนจะแตกต่างกัน แต่รัฐบาลจะกำหนดหลักสูตรให้เป็นแนวทาง

2. ระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาภาคบังคับ ใช้เวลาเรียน 6 ปี โรงเรียนส่วนใหญ่เป็นแบบสหศึกษา นักเรียนจะเลื่อนชั้นได้โดยผ่านการสอบ กระทรวงศึกษาและวัฒนธรรมเป็นผู้กำหนดหลักสูตรการศึกษา แต่สามารถปรับหลักสูตรได้ตามสภาพและความต้องการของท้องถิ่น แต่เพื่อให้การศึกษามีมาตรฐานใกล้เคียงกัน นักเรียนที่เรียนอยู่ในชั้นปีที่ 6 ต้องสอบไล่เพื่อรับประกาศนียบัตรการศึกษา ฉบับที่ 1 การเรียน การสอน ใช้ภาษาอินโดนีเซีย (Bahasa Indonesia) และจะบังคับให้ทุกคนศึกษาศาสนา วัตถุประสงค์สำคัญของการศึกษาระดับนี้คือ การคัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถเพื่อเตรียมศึกษาในชั้นต่อไป และเตรียมตัวเพื่อทำงาน

3. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาสำหรับเด็กอายุระหว่าง 13-15 ปี ใช้เวลาเรียน 3 ปี โรงเรียนในระดับนี้แบ่งเป็น 3 สาย คือ

- สายสามัญ
- สายเทคนิค
- สายอาชีพ

สำหรับโรงเรียนอาชีวะแบ่งเป็น

- โรงเรียนมัธยมคณสายพาณิชย์ (SMEP)
- โรงเรียนมัธยมคณสายคหกรรม (SKKP)
- โรงเรียนมัธยมคณสายเทคนิค (ST)

โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จะจัดส่งไลต์ตอนปลายปีที่ 3 เพื่อรับประกาศนียบัตรฉบับที่ 2 และเพื่อคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนต้นสายสามัญสามารถเข้าเรียนโรงเรียนมัธยมปลายสายใดก็ได้ สำหรับนักเรียนที่จบมัธยมคณสายอาชีวะ ต้องเข้าเรียนสายอาชีวะประเภทเดิมในชั้นมัธยมปลาย นักเรียนในระดับนี้ประมาณร้อยละ 80 เรียนในโรงเรียนสายสามัญ

4. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุ 16-18 ปี ใช้เวลาเรียน 3 ปี การศึกษาระดับนี้มีเป้าหมายที่จะอบรมความรู้ และทักษะเพื่อศึกษาชั้นต่อไป และเตรียมตัวเข้าอบรมเพื่อตลาดแรงงาน โรงเรียนระดับนี้แบ่งเป็นสายสามัญ สายเทคนิค และสายอาชีวะ ได้แก่

- โรงเรียนมัธยมปลายสายสามัญ (SMA)
- โรงเรียนมัธยมปลายสายพาณิชย์ (SMEA)
- โรงเรียนมัธยมปลายสายคหกรรม (SKKA)
- โรงเรียนมัธยมปลายสายเทคนิค (STM)
- โรงเรียนมัธยมปลายสายเกษตร (SPMA)
- โรงเรียนฝึกหัดครูประถม (SPG)

โรงเรียนที่กล่าวข้างต้นจะจัดส่งไลต์ตอนปลายปีที่ 3 เพื่อรับประกาศนียบัตรฉบับที่ 3 และเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

5. ระดับอุดมศึกษา การศึกษาในระดับนี้ได้รับการวางรากฐานมาตั้งแต่สมัยเป็นเมืองขึ้นของเนเธอร์แลนด์ แบ่งออกเป็นโรงเรียนชั้นสูง สำนักศึกษา (Academic) มีหลักสูตรระดับอนุปริญญา ใช้เวลาเรียน 3 ปี วิทยาลัย (Institute) ใช้เวลาเรียน 5 ปี ในสาขาวิชาชีพเฉพาะ และมหาวิทยาลัย (University) หลักสูตร 5 ปี ประกอบด้วยสาขาวิชาต่าง ๆ และอย่างน้อย 1 คณะต้องสอนวิชาฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ และชีววิทยา นักเรียนที่จบชั้นมัธยมปลายสายสามัญที่มีผลการเรียนดีมีสิทธิเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ได้ สำหรับนักเรียนที่จบอาชีวศึกษา เมื่อจบแล้วต้องออกไปหางานทำ นอกจากจะไต่คะแนนดีและสอบเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยได้

ในปี พ.ศ. 2519 มีมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 40 แห่ง มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเอกชน 334 แห่ง สำนักศึกษา 197 แห่ง และสถาบันอื่น ๆ อีก 28 แห่ง

รัฐบาลอินโดนีเซียแบ่งมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย เป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. เปมบิเนา (Pembina) คือ มหาวิทยาลัยที่เจริญที่สุด ซึ่งสามารถเปิดสอนถึงขั้นปริญญาเอก หรือระดับหลังปริญญาเอก มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาสาขาวิชาศึกษาค้นคว้าต่าง ๆ มหาวิทยาลัยประเภทนี้ ได้แก่ มหาวิทยาลัยอินโดนีเซีย (Universitas Indonesia) มหาวิทยาลัยกาดจาห์ มาดา (Universitas Gadjah Mada)

2. มัชยา (Mattaya) คือ มหาวิทยาลัยระดับกลาง เช่น มหาวิทยาลัยดิโปเนงโร (Universitas Diponegoro) มหาวิทยาลัยอันดาลัส (Universitas Andalas)

3. มุกา (Kuda) คือ มหาวิทยาลัยที่กำลังพัฒนา เช่น มหาวิทยาลัยลัมปุง, มังกูรัก (Universitas Lampung Mangkurat) มหาวิทยาลัยจิมบี (Universitas Jambi)

การศึกษาระดับมหาวิทยาลัย ใช้เวลา 3 ปี เช่นเดียวกับการศึกษาในวิทยาลัย และโรงเรียนชั้นสูง เมื่อสำเร็จแล้วจะได้รับปริญญาตรี และสามารถศึกษาต่อในระดับปริญญาโท โดยใช้เวลา 2 ปี

การเรียนในโรงเรียนสายสามัญ และสายอาชีพในประเทศอินโดนีเซีย เป็นเหมือนการเตรียมตัวนักเรียนเพื่อเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัย คือ เน้นหนักในทางทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ หลักสูตรของโรงเรียนทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาไม่มีความสามารถ และทักษะตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน รัฐบาลของอินโดนีเซียจึงได้ปฏิรูปการศึกษา โดยหันไปเน้นความสำคัญของการศึกษาสายอาชีพ มีการนำระบบโรงเรียนพัฒนา ซึ่งเป็นระบบการศึกษาแบบประสม ซึ่งประกอบด้วย ประถมศึกษา 8 ปี มัธยมศึกษา 4 ปี ใช้แทนระบบ 6-3-3 การศึกษาค้นเทคนิคก็จัดให้มีโรงเรียนพัฒนาสายเทคนิค การศึกษานอกระบบโรงเรียนก็ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐ เอกชน ประชาชน และหน่วยงานระหว่างประเทศ แผนการศึกษาทุกกระทรวงจะมีโครงการฝึกอบรมวิชาชีพ เช่น โครงการศึกษามวลชน โครงการพัฒนาการเกษตรกรรม โครงการพัฒนาสังคมชนบท เป็นต้น

7.3.2 ระบบการบริหารการศึกษา

รัฐบาลของประเทศอินโดนีเซีย มีการปกครองแบบกระจายอำนาจ แบ่งเขตการปกครองเป็น 12 จังหวัด ซึ่งประกอบด้วยเมืองและหมู่บ้าน สำหรับการบริหารการศึกษาของประเทศอยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรม

กระทรวงศึกษาธิการและวัฒนธรรมจะควบคุมและรับผิดชอบโดยตรงต่อส่วนงานต่อไปนี้

1. สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา (Institute of Higher Education)
2. การมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา (Secondary and Vocational Education)

3. สื่อการศึกษาและวัฒนธรรม (Mass Education and Culture)
4. บริการห้องสมุด (Library Services)
5. หลักสูตรพิเศษ (Complimentary Courses)
6. การฝึกหัดครู (Teachers Training)

ส่วนการศึกษาระดับประถมศึกษาจะมอบหมายให้แก่ละจังหวัดบริหารกันเอง เป็นการบริหารและดูแลส่วนท้องถิ่น (Local administration and Supervision) การบริหารการศึกษาจะจัดเป็นระดับต่าง ๆ ดังนี้

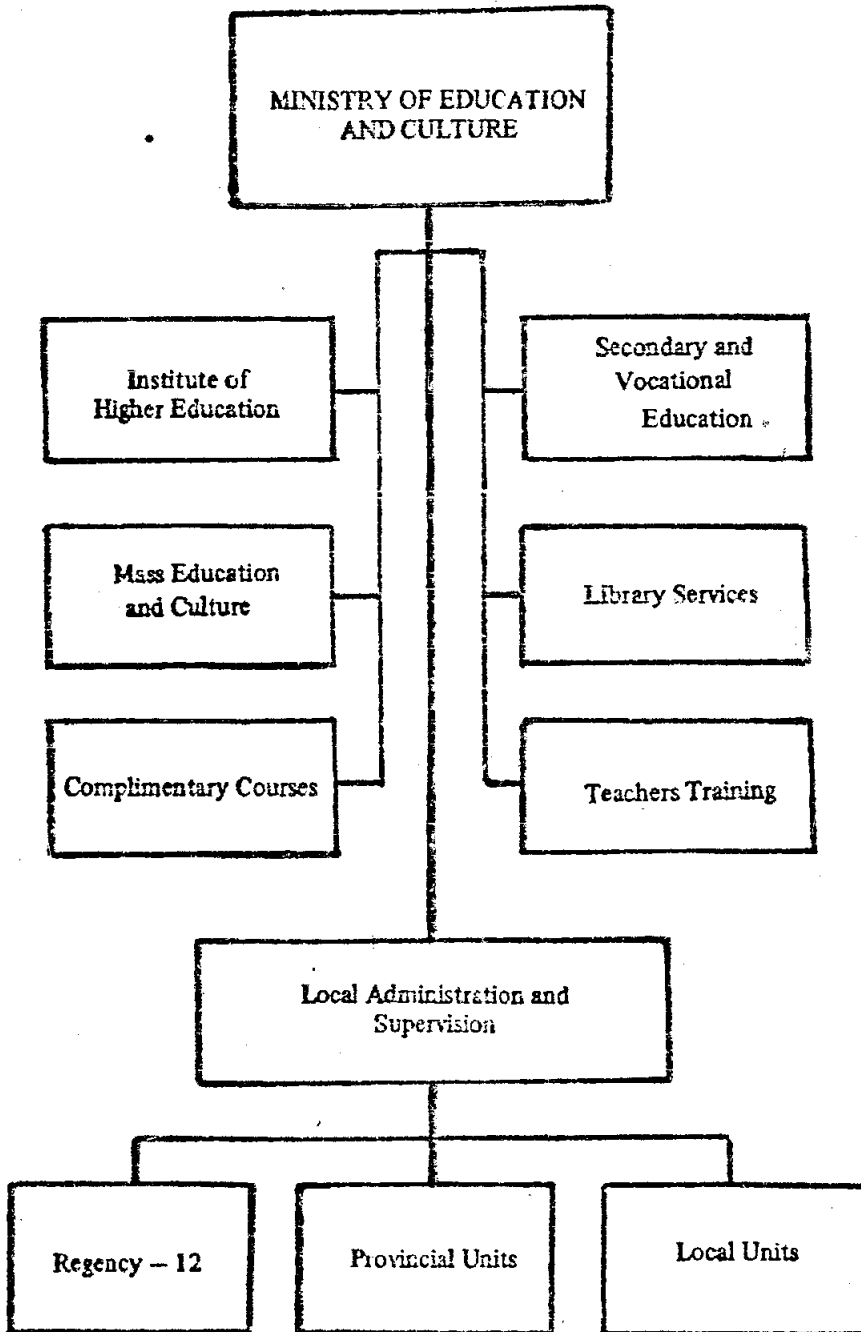
1. ระดับหมู่บ้าน (Village) จะเป็นหน่วยงานที่เล็กที่สุด การบริหารระดับนี้ไม่ต้องรับผิดชอบในเรื่องขอบเขตของการศึกษา การสอน และวัฒนธรรม

2. ระดับเมือง (regency) มีหน้าที่รับผิดชอบในหลักสูตรการอ่านออกเขียนได้ และห้องสมุดของหมู่บ้าน

3. ระดับจังหวัด (province) มีหน้าที่รับผิดชอบการศึกษาระดับประถมศึกษา และหลักสูตรพิเศษของการศึกษาระดับนี้ รวมทั้งการศึกษาของสุภาพสตรี

แต่ละหน่วยงานจะมีส่วนงานการศึกษาและวัฒนธรรมส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่บริหารงานและรับผิดชอบเรื่องการเงิน การอำนวยความสะดวกเทคนิคของการศึกษาส่วนท้องถิ่น จะอยู่ภายใต้การควบคุมของกระทรวงฯ ซึ่งมีสำนักงานในทุกจังหวัด และทุกเมือง แต่ละเมือง จะมีผู้อำนวยการการศึกษาประมาณ 5-10 คน มีหัวหน้า 1 คน แต่ละคนต้องรับผิดชอบโรงเรียนประมาณ 20-25 โรงเรียน

ระบบการบริหารการศึกษาของประเทศอินโดนีเซีย

ORGANIZATION OF THE MINISTRY OF EDUCATION OF INDONESIA

7.4 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษา

ปัญหาและอุปสรรคของการจัดการศึกษาในประเทศอินโดนีเซีย มีดังนี้

7.4.1 ความเชื่อถือในปริญญาบัตร นักเรียนและบุคลากรส่วนมากให้ความเชื่อถือในปริญญาบัตรของวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัย ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับนี้จะเป็นที่ยอมรับของสังคม ทั้งนี้เพราะก่อนที่อินโดนีเซียจะได้รับเอกราชนั้น ชาวอินโดนีเซียที่ได้รับการศึกษามีจำนวนน้อยมาก ดังนั้น หลังจากอินโดนีเซียได้รับเอกราช รัฐบาลได้ปฏิรูปการศึกษาและสนับสนุนให้ประชากรทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างน้อยในระดับประถมศึกษา ประชากรอินโดนีเซียจึง คืบค่วนในเรื่องการศึกษาเป็นอย่างมาก เขาจะมีความคิดว่าการศึกษาทุกชนิดก็ และสามารถเพิ่มพูนความรู้ให้แก่บุตรหลานของตน โดยที่ไม่ได้ใส่ใจว่าคุณภาพของการศึกษาที่คิดและวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยที่คืบค่วนเป็นอย่างไร

7.4.2 การศึกษาเพื่อเตรียมตัวศึกษา จุดมุ่งหมายของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของอินโดนีเซีย คือ การเตรียมตัวเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา การเตรียมตัวเพื่อเข้าวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย มีพื้นฐานมาจากปรัชญาที่ว่า "การศึกษาคือการเตรียมตัวเพื่อชีวิต" ("Education is preparation for life") จะเห็นว่าปรัชญาคงกล่าวขัดแย้งกับปรัชญาการศึกษาของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ซึ่งกล่าวไว้ว่า "การศึกษาคือชีวิตไม่ใช่การเตรียมตัวเพื่อชีวิต" ("Education is life and not preparation for life")

ปัจจุบันนักศึกษารุ่นใหม่ของอินโดนีเซียได้พยายามเปลี่ยนแนวความคิดดังกล่าว โดยมีแนวโน้มในการจัดการศึกษาให้สัมพันธ์กับความต้องการของแต่ละบุคคล และตรงกับความต้องการของชุมชนและประเทศ